

Nr 51.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om ändring i visst hänseende av kommunalskattelagens bestämmelser rörande rätt till ortsavdrag och avdragsrätt för försäkringspremier m. m.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 277 av herrar *Ivar Nilzon* och *Eliasson* samt II: 361 av herr *Jansson* i Aspeboda m. fl. har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till sådan ändring av kommunalskattelagen, att skattskyldig erhåller rätt att åtnjuta i 46 § 2 och 3 mom. samma lag omförmälda allmänna avdrag samt ortsavdrag från i annan kommun än hemortskommunen till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst, därest den skattskyldige icke kan tillgodogöra sig avdragen i hemortskommunen.

Beträffande motiveringen för det i motionerna framställda yrkandet får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 277.

Enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, åtnjuta avdrag från den i hemortskommunen skattepliktiga inkomsten för vissa utgifter, som ej är hänförliga till viss förvärvskälla (allmänna avdrag). Har skattskyldig endast under en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall sådant avdrag åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid. Skattskyldig får i hemortskommunen avdraga periodiskt understöd och därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke må avräknas från inkomst av särskild förvärvskälla, dock att avdrag icke får ske för vad som utgått till person, tillhörande givarens hushåll, och ej heller, där understödet icke utgjort skadestånd, för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran. Vidare må i hemortskommunen avdragas folkpensioneringsavgift och premier för vissa pensionsförsäkringar. Avdrag är slutligen medgivet från inkomst i hemortskommunen för premier och andra avgifter, som den skattskyldige för sig eller i förekommande fall även för sin make och sina omyndiga barn erlagt för kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt vissa sjuk- eller olycksfallsförsäkringar. Avdrag för sistnämnda premier och avgifter må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 200 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift, 400 kronor för båda makarna tillsammans.

Till de allmänna avdragen i hemortskommunen hör även det i 46 § 3 mom. kommunalskattelagen omförmälda särskilda avdraget för gift kvinna. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, må hon, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill förlår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Vidare äger skattskyldig enligt 48 § kommunalskattelagen åtnjuta ortsavdrag endast från den i hemortskommunen taxerade inkomsten.

Kommunalskatteberedningen, som i sitt betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen m. m. (SOU 1942:34 s. 169—170) bl. a. behandlade frågan om ortsavdrags utnyttjande i annan kommun än hemortskommunen, ansåg, att nu gällande ordning å detta område, varigenom intressekonflikten mellan den skattskyldige och de skatteberättigade kommunerna i huvudsak lösts till den skattskyldiges nackdel, icke vore tillfredsställande. Principen om kommunen såsom ett slutet beskattningsområde syntes beredningen icke kunna tillmätas oinskränkt giltighet i ett beskattningssystem, vilket såsom vårt byggde på skatteförmågeprincipen. Skatteförmågan hos en skattskyldig, som hade förvärvskällor inom flera kommuner, kunde icke bedömas med hänsyn till förhållandena inom varje kommun för sig. Först genom ett sammanställande av den skattskyldiges samtliga förvärvskällor i de olika kommunerna kunde en samlad och riktig bild av hans skatteförmåga erhållas. Av dessa skäl ansågo beredningen det bäst stå i överensstämmelse med grunderna för vårt skattesystem, att ortsavdragens storlek bestämdes under hänsynstagande till den skattskyldiges samtliga taxerade inkomster. Kommunalskatteberedningen framlade emellertid icke något förslag till lösning av frågan.

1944 års skattesakkunniga upptog förevarande spørsmål i hela dess vidd till prövning (SOU 1945: 35 s. 54 o. f.) och framkom därvid till samma principiella ståndpunkt som kommunalskatteberedningen. De sakkunniga föreslog i enlighet därmed, att bl. a. de allmänna avdragen — förutom det särskilda avdraget för gift kvinna — samt ortsavdragen, därest de icke helt kunde utnyttjas i hemortskommunen, skulle få avräknas från skattepliktig inkomst, som den skattskyldige haft i annan kommun.

Vid 1948 års riksdag framfördes i de likalydande motionerna I: 24 av herr Ivar Persson m. fl och II: 25 av herr Hansson i Skegrie m. fl. yrkande av i huvudsak samma innebörd som det i de nu förevarande motionerna framförda. Samma års bevillningsutskott uttalade i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 30, att det enligt utskottets mening vore önskvärt, att en ändring av gällande bestämmelser på ifrågavarande område komme till stånd. Enligt vad utskottet inhämtat avsåges proposition skola föreläggas riksdagen på grundval av 1944 års skattesakkunnigas förslag, och vissa förberedande arbeten i detta syfte hade redan utförts. Då utskottet ansågo sig kunna utgå ifrån att proposition i ämnet komme att avlämnas till 1949 års

riksdag, fann sig utskottet icke böra förorda bifall till de föreliggande motionerna.

Någon proposition i ämnet har emellertid ännu icke framlagts utan 1944 års skattesakkunnigas betänkande har under hand överlämnats till 1950 års skattelagssakkunniga för omprövning.

I de förevarande motionerna har anförts i huvudsak följande. Att avdragsrätten i fråga om ortsavdrag och allmänna avdrag bundits till den skattskyldiges hemortskommun kunde i vissa fall leda till att denne icke kunde utnyttja densamma. Om en skattskyldig vore mantalsskriven i en viss kommun men endast hade en låg inkomst där eller ingen inkomst alls men samtidigt ägde jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse i en annan kommun, kunde han icke utnyttja vare sig ortsavdrag eller allmänna avdrag vid den kommunala beskattningen. Detta måste anses utgöra en uppenbar orättvisa mot sådana skattskyldiga och en ändring av bestämmelserna i 46 och 48 §§ kommunalskattelagen borde fördenskull komma till stånd.

Utskottet. I förevarande motioner har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till sådan ändring av kommunalskattelagen, att skattskyldig erhåller rätt att åtnjuta vissa allmänna avdrag samt ortsavdrag från i annan kommun än hemortskommunen till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst, därest den skattskyldige icke kan tillgodogöra sig avdragen i hemortskommunen. Enligt motionärernas mening måste det anses utgöra en uppenbar orättvisa, att avdragsrätten bundits till den skattskyldiges hemortskommun och att alltså den skattskyldige icke kan utnyttja avdragen, därest han har ringa eller ingen inkomst i hemortskommunen men samtidigt har inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse i annan kommun.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har denna fråga tidigare varit föremål för uppmärksamhet. Sålunda uttalade kommunalskatteberedningen att gällande regler i förevarande fall innebure ett oberättigat avsteg från skatteförmågeprincipen. Förslag till lösning av frågan framlades av 1944 års skattesakkunniga, vilka föreslog, att skattskyldig skulle erhålla rätt att åtnjuta allmänna avdrag — förutom det särskilda avdraget för gift kvinna — samt ortsavdrag jämväl i annan kommun än hemortskommun, därest den skattskyldige icke kunde komma i åtnjutande av densamma i hemortskommunen. Vidare framfördes vid 1948 års riksdag motionsvis yrkande av i huvudsak samma innehåll som det i förevarande motioner framförda. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 30 anslöt sig 1948 års bevillningsutskott till den uppfattningen, att en ändring av gällande bestämmelser på ifrågavarande område vore önskvärd. Då utskottet ansåg sig kunna utgå från att proposition på grundval av 1944 års skattesakkunnigas förslag komme att avlämnas till påföljande års riksdag, fann sig utskottet icke böra förorda bifall till motionerna. Någon proposition i ämnet har emellertid ännu icke framlagts, utan förslaget har ansetts böra

bliva föremål för omprövning i samband med 1950 års skattelagssakkunnigas översyn av kommunalskattelagen.

Utskottet vill för sin del erinra om att enligt det i propositionen nr 186 framlagda, av utskottet i betänkande nr 49 tillstyrkta förslaget om en omläggning av fastighetsskatten densamma skall inarbetas i den kommunala inkomstskatten, varigenom ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga kommer att få åtnjutas även från den sålunda i kommunala inkomstskatten inarbetade fastighetsskatten. De i förevarande motioner påvisade orättvisorna kommer till följd härav att bli än mer påtagliga. Frågan kommer nu nämligen att äga betydelse även i de fall, då tidigare på grund av garantiskatteavdraget någon till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst icke uppkom. Utskottet vill därför än en gång understryka den av riksdagen år 1948 uttalade meningen, att en ändring av ifrågavarande bestämmelser vore önskvärd. I anslutning till vad ovan anförts anser utskottet det lämpligt, att denna ändring icke träder i kraft senare än den föreslagna omläggningen av fastighetsbeskattningen.

Då såsom ovan anförts riksdagen tidigare uttalat sig för en ändring i det i motionerna berörda hänseendet och frågan därom för närvarande är under omprövning av 1950 års skattelagssakkunniga, finner utskottet anledning nu saknas att förorda skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet. Utskottet anser sig förty icke böra tillstyrka de föreliggande motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 277 av herrar Ivar Nilzon och Eliasson samt II: 361 av herr Jansson i Aspeboda m. fl. om ändring i visst hänseende av kommunalskattelagens bestämmelser rörande rätt till ortsavdrag och avdragsrätt för försäkringspremier m. m. måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 15 maj 1953.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Falk*, Ramberg, Niklasson*, Söderquist, Damström och Magnusson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Örgård, Sjölin, Allard, Kärrlander, Vigelsbo, Nilsson i Svalöv* och Asp.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.